

Rita Kameron

Ofelijina muza

Prevela

Dubravka Srećković Divković

■ Laguna ■

Naslov originala

Rita Cameron

OPHELIA'S MUSE

Copyright © 2015 by Rita Cameron

Translation copyright © 2016 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Mojim roditeljima Alu i Marlin, zahvaljujući kojima
sam zavoleo umetnost i knjige. Mom suprugu i
najboljem prijaju Šonu, jer je verovao u mene. I mojoj
deci Kalu i Bi, koji su bili dobar izgovor da zatvorim
laptop i izađem s njima napolje da se igram.*

*„A što se tiče Hamleta, njegova
udvaranja – to smatraj za modu,
za prohtev krvi, il' kô ljubičicu
u mlade dane prolethnje prirode,
rânu ne stalnu, slatku al' ne trajnu,
miris, razonodu jednog trenutka,
Al' ništa više...*

*Pa odmeri šta bi gubila tvoja čast,
ako mu s odviše vere slušaš reč,
Il' izgubiš srce, čednosti otkriješ blago
pred neobuzdanim navaljivanjima.“*

– Laert Ofeliji, *Hamlet*, čin I, scena III*

* Prevodi Šekspira ovde i dalje: Živojin Simić i Sima Pandurović.
(Prim. prev.)

Prvo poglavlje

London, 1850.

Lizi Sidal je provukla iglu kroz kruti saten crne kapice, pritegla poslednji deo ružičastog obruba, pa stručno vezala konac u čvor. Spustivši kapicu u stranu, smakla je naprstak i promeškoljila se na tvrdoj klupi. Čeznula je da se protegne, ali sedela je rame uz rame sa još desetak devojaka. U šivačnicama londonskih radnji sa šeširima običaj je bio da devojke ne mrdaju s mesta dok se ne završi smena, a Lizi nije želela da se izloži ljutnji glavne modistkinje.

Šivačnica radnje u Kranburnškoj uličici bila je mala i zakrčena, s dugačkim stolom i jednim jednim prozorom na kraju prostorije. Police što su se nizale duž zidova sadržale su materijale njihovog zanata: trube muslina, svile i satena; žicu i karton; korpe pune perja, šljokica i svilenih cvetova. Iza vrata se nalazio prodajni deo radnje, gde su kapice bile izložene na staklenim tezgama.

U ovaj kasni sat prodavnica je bila zatvorena, a švalje su radile uz sveću, hitajući da završe narudžbine za sutradan. Veče je došlo i prošlo, te je ono čavrljanje koje je u podne

nadahnjivalo devojke sada bilo tek žamor. Piljile su u svoj rad umornim očima i svom snagom se trudile da deluju marljivo, iako su krivile lice pri svakom pokretu oteklih prstiju.

Lizi zastade načas pre no što će uzeti sledeću kapicu, razmišljajući kako nema svrhe da žuri ako će već ovde provesti čitavu noć. Trgla se kao krivac kad je osetila na ramenu dodir nečije ruke, te se okrenula i ugledala iza sebe zapovedničko obličje glavne modistkinje, gospođe Tozer.

Ali gospođa Tozer nije izgledala ljutito. „Gospođice Sidal“, reče, „možete ići. I gledajte da se zaputite pravo kući. Očekujem sutra veliku navalu u radnji, pa mi je potrebno da izgledate sveže. Radićete u prodavnici, za tezgom.“

„Da, gospodo“, kaza Lizi; laknulo joj je što je puštaju ranije umesto da je kore zbog zaludničenja. Pokupila je pribor – kalemove konca jarkih boja, hrpu igala i čioda – pa ga spustila na poslužavničić. Dok je uređivala svoj prostor, nekoliko devojaka klimnuše joj glavom i osmehnuše se, ali nije bilo dobroćudnih šala niti veselih pozdrava za laku noć kakvi bi propratili neku drugu radnicu.

Iako se iz petnih žila upinjala da se ponaša prijateljski, Lizi nije bila bliska s drugim švaljama. Većinom su to bile seljančice koje su došle u London da potraže posao. Rođena i odrasla u gradu, Lizi nije mogla da ih ne smatra prostima, a ponekad i grubima. One su se pak zauzvrat smejale njenim brižljivo odnegovanim manirima, doživljavajući ih kao znak uobraženosti, i šapatom su je ogovarale i pitale se zašto devojka sa tako finim naglaskom mora da radi kao i one. Nisu znale da je njeno otmeno držanje samo zaostavština srećnijih dana njene porodice, te da sada zavisi od sopstvene zarade poput svih njih.

Pa i izgled je Lizi navukao neumesnu i neželjenu pažnju drugih devojaka. Bila je visoka za žensko čeljade, a sa svojih devetnaest godina nadvišavala je i mnoge muškarce. Ali

mada je zbog toga mogla delovati nezgrapno, hod joj je bio graciozan i često su je nazivali upečatljivom, premda retko kad ljupkom. Koža joj je bila bleđa, a oči velike i sive, teških kapaka. No najupadljivija njena odlika bila je gusta riđa kosa koja je na svetlu blistala zlatno i slivala joj se niz leđa u rastresitim uvojcima onda kad nije vezana zbog posla. Devojke iz radnje, poput mnogih iz njihove društvene klase, smatrale su riđu kosu baksuznom – znakom veštica i rđavim znamenjem za radnju.

Lizi uze svoju kapicu i ogrtač, pa se išunja iz sobe. Iza sebe začu kako neka devojka sasvim solidno oponaša visoki, treperavi glas gospođe Tozer: „Gospođica Sidal mora da se naspava da bi bila lepa! Pobrinite se da gospođica Sidal metne jastuče pod noge!“ Ostale devojke se raskikotale, ali Lizi se napravi da ih ne čuje.

Otvorila je vrata radnje, te pustom ulicom odjeknu devojački smeh. Kad je zakoračila pod uličnu svetiljku, kosa joj načas zasja poput bakra pre no što će čvrsto nasaditi kapicu na glavu i ugasiti joj plamen. Nije nimalo želela da privlači pažnju. Pritegla je ogrtač oko ramenâ i kročila u noć, stapajući se s njenim senkama.

Januarski vazduh bio je hladan i prozračan – dobrodošla promena nakon zagušljive šivačnice. Silna gungula kupaca i trgovaca koja se svakodnevno obrušavala na Kranburnšku uličicu, tiskajući se i derući se kroz taj uski prolaz, odavno se već bila rasula po prijatnijim četvrtima grada, a jaka kiša je oprala ulicu od đubreta, ostavivši samo lokve žute svetlosti pod gasnim fenjerima. Ulicom je jurila jedna jedina kočija, a topot konjskih kopita odbijao se od izloga zatvorenih radnji. U daljini počеше da zvone zvona Svetog Martina. Njihova jeka razlete se po krovovima, označavajući taj sat kao deveti.

Bila je već na pola ulice kada začu kako se vrata opet otvaraju i neka devojka joj dovikuje: „Čekaj, Lizi!“

Okrenula se i ugledala Džini Evans kako hita ka njoj, sa tek dopola nabačenim ogrtačem i skakutavim plavim kovrdžama. Isto kao Lizi, i Džini su često birali za taj priželjkivani položaj u prednjem delu radnje.

Džini uhvati korak sa Lizi, pa se zajedno otisnuše u vijugavu mrežu uličica koje čine trgovačku četvrt Lesterskog trga. Kako su odmicala, tako su ulice postepeno bivale sve šire, a potom se razlivale u vrevu Stranda. U Kranburnškoj uličici jedini znaci života u ovaj sat skrivali su se iza zatvorenih vrata radnji. Ali Strand je bio živahan pod svetlima kafana i pozorišta. Restorani su bili pootvarali prozore, mameći prolaznike slasnim mirisom pite od mesa i slatkim aromom prženih jabuka u testu. Predstave su se upravo završavale, pa su trotoari bili puni ljudi: muškaraca s cilindrima i gamašama, žena u krutom satenu i krznima. Ovi dobrostojeći građani privlačili su rojeve prosjaka, prodavačica cveća i uličnih izvođača, pa su Lizi i Džini bile primorane da siđu s trotoara i zagaze u blato uz ivčinjak kako bi ih zaobišle.

Žurno su prošle pored pozorišne publike, a onda zapucale na istok ka Ulici Flit. Sa Temze je duvao leden vetar, te se Dženi lecnu dok je navlačila rukavice na ranjave šake. „Ona prodavnica će mi doći *glave*“, reče. „Nisam ni deset minuta ukupno predahnula od šivenja, a opet kasnim s narudžbinama. Osam završenih kapica, od kostura do traka, i opet je gospođa Tozer bila besna kao ris. Mislila sam da će me matorna đavolica držati tamo čitavu noć! A biće još i gore – čak ni sezona nije počela!“

„Danas je bila sva na tri ćoška“, reče Lizi. „Ali kakvog izbora pa ima? Kasnimo s narudžbinama, a dve devojke su se razbolele.“

Džini se zakikota i iznenađeno pogleda u Lizi. „Razbolele? Ti stvarno jesi čudakinja, jelda? Nisi danas čula šta se pričalo u radnji?“

„Je li ko rekao nešto što vredi čuti? Ili što vredi ponoviti?“

Džini prevrte očima. „E pa, ovo ćeš čak i ti poželeti da čuješ, rekla bih. Bes Bejli uopšte nije bolesna. Štaviše je bila odličnog zdravlja kad sam je koliko sinoć videla u uličici. Neko joj je natakario novu-novcatu svilenu haljinu, a izrez je dubok koliko ti duša hoće.“ Džini izvede klovnovski naklon i zablesnu Lizi prevejanim osmehom, ali Lizi je tupo zurila u nju. Džini zavrte glavom, pa reče kao da objašnjava detetu: „Visila je o ruci jednom mladom gizdavcu, a on je delovao uistinu *vrlo* zadovoljno njome.“

Lizi zapanjeno usrknu vazduh. „Stvarno, Džini, ne bi smela da širiš takve priče!“

„E pa, izvinjavam se ako sam te sablaznila“, frknu Džini. „Ali molim te, pa nisi valjda iznenađena! Sigurno si čula da joj je otac ostao bez posla, a kako joj je brat proletos premiuo, porodica ne može baš mnogo da birka odakle će nabavljati novac. Na ulici može brzo da se zaradi, a Bog nam je svedok da se debelo naradimo kod gospođe Tozer za onu crkavicu koju nosimo kući.“

Lizi gurnu ruku u džep i opipa bednu težinu svoje nedeljne plate. Novac će morati da preda majci čim bude stigla kući. „Onda je veoma žalim što joj je porodica pala na tako niske grane. Ona zaslužuje naše sažaljenje, Džini. Šta će sa njom biti?“

„Tačno, nije to nimalo lako“, saglasi se Džini, sad mekšim glasom. „Ja se ne bih menjala sa Bes Bejli ni za deset novih haljina, bez obzira na duge sate kod gospođe Tozer. Ali stvarno, zar misliš da je nama nešto bolje? U Kranburnškoj uličici ne može se steći bogatstvo, ili bar to ne mogu ovakve poput nas. Ni po radnjama, ni na ulici.“

Lizi klimnu glavom, svesna da ni njena porodica nije nepodložna takvim nevoljama, uprkos nategnutom izigravanju srednje klase. Jedan sitan maler, i istanjena nit koja ih drži privezane za obale pristojnog društva mogla bi pući i ostaviti nju samu da pluta po mračnoj londonskoj noći bez nade da će je neko spasti. „Ali ja nikad ne bih dozvolila da mi se to desi!“, zavapi Lizi kao da progoni od sebe takvu mogućnost. „Sad nikako neće moći da se uda. Kakav bi je muškarac hteo?“

„Polovina radnica u našoj šivačnici živi u braku, a to ih nije spaslo od teškog rada.“

„Onda su našle glupave muževe“, uzvratila Lizi, mada je znala, još dok je to izgovarala, da mnoge devojke i nemaju prave nade da će naći nešto bolje. „Ali neću doveka raditi kod gospođe Tozer.“

„Nećeš? A šta ćeš onda?“, upita Džini.

Lizi okrznu pogledom Džini, pitajući se da li bi trebalo slobodno da govori pred njom. Obično je svoje misli čuvala za sebe, pošto nije želela da pruži devojka u radnji dodatne povode da joj se smeju. No vest o nesreći Bes Bejli ulila joj je neustrašivost. „Možda ću se dobro udati. A kad se to desi, u radnju gospođe Tozer dolaziću samo da naručim nove kapice – jednom u proleće i jednom u jesen.“

„A ako ne upознаš nekog finog džentlmena?“

„Onda ću, pretpostavljam, morati sama da se izborim. Nemam potrebno obrazovanje da bih bila guvernant, mada sam ubeđena da sam pročitala više knjiga nego polovina devojaka koje u velikim kućama prolaze kao školovane. Ali neću umreti kao babadevojka, zgrbljena nad radnim stolom gospođe Tozer. To je previše sumorno i za razmišljanje.“

Džini se nasmeja. „Vrlo visoke nade ti gajiš! Ali želim ti sreću. Sve je dobro, samo da se ode iz one šivačnice. Od naše plate ne može ni mačka da se prehrani.“

„A posao je krajnje naporan“, reče Lizi. „Dvorimo sve one fine dame, a nikad ništa lepo nemamo za sebe. Ali nije ni važno, Džini, sigurno može da ide samo nabolje.“

Džini klimnu glavom, pa produžiše ćutke, i jedna i druga zanete u već dobro izlizane sanjarije. No nešto što je Džini rekla ostalo je u Lizinom sećanju da je kopka. „Nije valjda i Luiza izašla na ulicu?“, upita Lizi, razmišljajući o onoj drugoj prodavačici koja ne dolazi na posao.

„Ne, ne, Luiza nije“, kaza Džini, sad ozbiljna. „Kod nje su oči posredi. Od naprezanja...“ Nije dorekla. Svaka modistkinja i svaka švalja u gradu znala je da taj pipavi posao, često obavljan uz sveću, teško oštećuje vid. Sve su se one naslušale priča o devojkama koje su od njega oslepele.

„Hoće li se oporaviti?“

Dženi odmahnu glavom. „Danas sam čula da je gospođa Tozer poslala njenoj porodici poklon u vidu dodatnih plata. To obično znači da se devojka ne vraća.“ Okrenula se i uputila Lizi još jedan radoznao pogled. „Tebi je sigurno glava u oblacima – maltene se ni o čemu drugom nije ni pričalo u radnji! O čemu razmišljaš povazdan?“

Lizi se borila sa sve jačim talasom panike. Ubrzala je korak kao da oseća kako joj pete zapljuskuje ista ona zla plima siromaštva koja je i druge devojke odvukla pod vodu. Okrenula se ka Džini sa strašću na licu. „O čemu razmišljam povazdan?“, upita, više ne mareći hoće li je Džini smatrati smešnom. „Ah, razmišljam o pesmama i pričama: o vitezovima Okruglog stola i damama na dvoru; o močvarištima oko selâ i o najfinijim salonima velikog grada. Sanjam kako sam među njima, daleko od svega ovoga...“

Razmahnula je rukom da pokaže ulicu oko sebe, gde su mnoge devojke, istovetne kao njih dve, klancale kući, vraćajući se iz fabrika i radionica u svoje pansione i najmljene

stanove. Potom pogleda u Džini i vide na njenom licu začete cerekanja, kao da je izvalila nekakav vic.

Lizi uzdahnu. Nije ni pravedno očekivati da to shvati devojka poput Džini, čije se obrazovanje sastoji od malo čega izuzev poznavanja slova i brojeva. Ostale devojke u šivačnici nisu čitale one knjige koje je pročitala Lizi; nisu mogle da zamisle svet širi od zakrčenih uličica Lesterskog trga.

„O pesmama?“, najzad upita Džini. „E pa, to ne pričaj nijednoj drugoj. Već misle da si na svoju ruku. Imaš sreće što si gospođi Tozer ljubimica, znaš, pa te ne diraju.“

Lizi se nakostreši. „Ja ne smatram da sam bolja od njih, ako to misle.“ Ali u sebi pomisli: možda nisam bolja, ali sam svakako drugačija.

„Šta se odmah vređaš! Samo su ljubomorne što te gospođa Tozer pušta da radiš u prodavnici, a one su zarobljene pozadi, da ispunjavaju narudžbine.“

„Nisam ja tu kriva i ti to znaš.“ Činjenica je bila da gospođa Tozer voli da u prodavnici rade otmenije devojke, a Lizi je, mada nije imala Džinine zlatne kovrdže i rumene obraze, posedovala lice koje se ne zaboravlja baš lako.

„Ne bi ti škodilo kad bi se malo više uključila“, reče Džini. „Zaista misle da si grozan snob. Ali naravno, ti si prezauzeta razmišljanjem o *poeziji*...“

Džini se nasmeja sopstvenoj šali, a Lizi pocrvene. Ali pre nego što je stigla da joj odbrusi, umalo ih ne odbaciše u ivičnjak tri devojčice što su proskakutale kraj njih ulicom. Devojčice su držale bukete od pšenice i cveća i pevale neku pesmu tankim glasićima dok su išle ka Crkvi Svetog Klimenta:

„*Agnesa mila, Agnesa bela, ovamo hodi, pomozi, dela! Agnesa lepa, ded mi pokaži koji će momak da me traži!*“

„Eto ti, Lizi!“, povika Džini. „Veče Svete Agnese. Noć u kojoj device sanjaju budućeg muža.“ Sugestivno se osmehnula

Lizi, te ova opet porumene. Zajedno su posmatrale kako devojčice bacaju cveće na bele kamene stepenice crkve, a potom sklapaju šake i žarko se mole.

„Što i ti ne odneseš dar?“, pecnu je Džini. „Možda će ti se noćas ukazati budući muž! Evo“, reče sagavši se da digne cvet koji je ispustila jedna devojčica, pa ga pruži Lizi. „Voljna da oprobaš sreću ne bi li načas videla svoga viteza na belom konju?“

Lizi zavrte glavom, ali ipak zadenu cvet u džep ogrtača. „Briga me kako izgleda“, vedro reče, postidićena što se poverila Džini, koja će sigurno raširiti priču po šivačnici. „Samo nek se pojavi! Kod gospođe Tozer umirem od dosade – moram da doživim neku novu pustolovinu.“

„Samo vodi računa da ne završiš kao Bes Bejli. Ona sad, bogme, ima pustolovina i preko glave.“ Džini se osmehnu Lizi od uva do uva, a onda pokaza jednu uličicu zdesna. „Ja ovuda. Nadam se da su mi ostavili nešto toplo za večeru! E pa, Lizi, laku noć i požuri kući.“

Okrenula se mašući, pa zaždila ulicom, ostavivši Lizi, koja uopšte nije nameravala da žuri, samu nasred prepune ulice.

Lizi pođe dalje, rešena da uživa u samoći. Niko je neće očekivati kod kuće najmanje još sat vremena, a nije često imala koji trenutak za sebe. Svoj sobičak je delila sa sestrom Lidijom, u krcatoj kući gde kao da je uvek plakalo neko odojče, ili pak čajnik pišteći vadio za pažnjom. Da bude sama sa svojim mislima, ili još bolje – s knjigom poezije, to je za nju bila gozba kojom se vredi sladiti.

U Ulici Flit je i dalje vladala gužva, čak i u taj kasni sat. Prodavci novina su se teturali natrag na posao posle nekoliko krigli u pabu, a mali kuriri su jurcali pored njih, raznoseći

uputstva i prepise između kancelarija. U želji da izbegne tisku, kliznula je u jednu bočnu ulicu, pa izbila u parku sličnu oazu Advokatskih komora. Uska staza je vijugala između dražesnih boravišta gradskih pravozastupnika, sažidanih od krečnjaka i opeke, a kroz prozor je Lizi videla sjaj njihovih lampi dok su se grbili nad pismenim pozivima i molbama. Prošavši ispod jednog kamenog luka, ušla je u niz dvorišta, ulepšanih oblikovanim živicama i šaputavim vodoskoci-ma. Nalazila se na svega nekoliko koraka od Ulice Flit, ali u Komorama je bilo tiho kao da je udaljena miljama. Tupkanje njenih čizama o kamene ploče bilo je jedini zvuk dok je išla stazom kroz prostranstvo zelenih travnjaka, naniže ka Temzi. Preprečivši udesno, stigla je do Fratarskog mosta, koji će je prevesti preko reke i dovesti kući, na Sadark.

Zastala je na mostu da se nagne preko kamene ograde i zagleda dole u vodu. Reka je tamno svetlucala pod noćnim nebom, a obalama se vila laka magla. Most je po podne bio pun života, ali sad su ga zaogrtale tišina i izmaglica, te je Lizi bilo drago što joj pruža privatnost.

Uzdahnula je i skinula rukavice. Noć je bila sveža, ali nije joj se žurilo. Umesto toga, položila je prste na hladne kame-nove mosta da joj ublaže ranjave šake.

Zvuci grada jedrili su nad njom: pljuskanje vode uz obalu, mornari koji se dovikuju sa paluba, brujanje točkova i topot kopita kad je neka kočija prošla iza nje. Bila je to priyatna pro-mena posle šivačnice, gde je neprestana ogovaranja prekidao samo oštri glas gospođe Tozer, kad kritikuje rad neke sirotice.

Lizi je bila zaboravila da je večer Svete Agnese. Pomislila je na one devojčice što su bacale cveće na crkveno stepenište, pa joj izroni jedna druga, starija uspomena na tu noć: trinaestogodišnja Lizi koja skida prašnjavu Kitsovu knji-gu sa police u salonu. Knjigu je ponela u krevet sa sobom i

izgorela čitavu jednu majčinu dragocenu sveću dok je čitala pesmu o romantičnoj ljubavi koja se ostvaruje na veče Svete Agnese. Još je znala da izdeklamuje najdražu strofu iz nje, pa je i sad počela da šapuće noćnom vazduhu te snene reči:

*Na Agnesino veče, pričale su joj, kao slika
mladim se momama jave slađana prikazanja,
primaju milošte nežne od svojih suđenika
do same srede noći medene divnih sanja,
ako li traženi obred obave s dovoljno znanja:
moraju najpre poći u krevet bez mrve hleba;
nauznak belo telo, da leži bez mrdanja;
gledanja nema u stranu, ni iza, već od neba
da traže, dignuta oka, sve što im srcu treba.*

Lizi se osmehnu i zavuče ruku u džep. Cvet je još bio tu, sveo ali netaknut. Obazrevši se oko sebe kako bi bila sigurna da je niko ne posmatra, bacila je cvet u vodu i počela nemušto da izgovara reči stare bajalice: „*Agnesa mila, Agnesa bela, ovamo hodi, pomozi, dela! Agnesa lepa, ded mi pokaži koji će momak da me traži.*“

Cvet slete na vodu i hitro potonu pod površinu. Molitva joj je započela kao igra, trenutna ludorija dok je stajala i sanjarila. Ali dok je zurila dole u vodu, borila se da obuzda nadu koja joj je damarala u grudima i pela se u grlo. „Molim te, molim te“, šapnu ona tihim vodama, „pokaži mi neki znak da ću voleti i biti voljena!“

Ali naravno, ne ugleda ništa. Tamna voda nije otkrivala nikakav znak, a ako je Lizi i dozvolila sebi da se načas prepusti detinjastoj nadi, sad ju je izbacila iz glave. Biće joj potrebno nešto više od prošaputane molitve da pobegne od ropskog života u radnji sa šeširima.

Bila se zadubila u misli i planove kada je koraci iza leđa odlučno trgoše u sadašnjost. Na jedan sumanutu trenutak pomislila je da je možda to njeno prikazanje, da je budućnost došla da joj se razotkrije. Umalo se nije osvrnula, sa osmehom koji se već uobličavao na licu, ali tad dođe k sebi. Ko god da se nalazi iza nje, nije posredi nikakvo prikazanje, već živ čovek koji diše.

Teški koraci se približiše i ona se ukoči; kožu joj obli znoj uprkos hladnoći. Prazni most, koliko maločas pravo utočište, sad je delovao pusto i zloslutno.

Nepoznati čovek je bio toliko blizu da mu je čula dahtanje. Naježila se osetivši u vazduhu kiseli zapah alkohola. Skitnica, ili nešto još gore. Ispravila se koliko je visoka pre nego što će se okrenuti sa najzapovedničijim mogućim izrazom lica.

„O!“, izusti odahnuvši. Čovek iza nje nije ni slučajno bio skitnica – već postariji džentlmen u večernjoj odeći očiglednog kvaliteta. Njega baš nimalo nije morala da se plaši. Ali dok se primicao, preterano primicao, vide da su mu obrazi crveni od pića, a ispucali kapilari po nosu crtali su geografsku kartu jedne prošlosti koja se sastojala od mnogih takvih noći.

Lizi poče da se odmiče od njega, ali on zakorači još bliže, preprečivši joj put.

„Dobro veče, lepotice“, oglesi se zaplićući jezikom. „Smem li vam se pridružiti?“

„Naravno da ne!“ Drhtavim rukama je pritegla ogrtač oko sebe, kao da joj on nudi neku pravu zaštitu.

Nepoznati je zgrabi za ruku. „Izgledate mi kao valjana devojka. Radite u nekoj radnji? Dozvolite da vam pokažem šta je provod – izvešću vas u grad! Tako lepa devojka ne bi trebalo da bude potpuno sama.“

Lizi pogleda preko mosta ka Sadarku, žaleći što nije jednostavno požurila kući, što je i trebalo da uradi. Ako je neko

poznat vidi sa ovim čovekom, mogao bi joj stradati dobar glas. Nije se usuđivala da priređuje scenu, ali morala je i da se izvuče.

„Izvinjavam se, žao mi je. Čeka me pratilja“, zavapi ona u nadi da će ga fantomska nadzornica uplašiti i oterati. Pokazala je ka drugom kraju mosta. „Stvarno moram da idem“, dodade, a onda začuta, gnušajući se molećivog prizvuka u sopstvenom glasu.

„Vaša pratilja?“ Žmirnuo je u opusteli put. Kada se opet okrenuo prema njoj, sa lica mu je bila spala tanka glazura pijanog veselja. „Ej, nemoj tu da mi se skanjeraš da te ne bih naučio pameti nadlanicom!“ Osmotrio ju je od glave do pete, premeravajući je okom. „Devojke kao što si ti ne koštaju ništa.“

Bez najave, stegao joj je jače mišicu, pa je privukao k sebi držeći je debelim, prstenja punim šakama kao mengelama. Osetila je njegov vreo dah na obrazu i uzdrhtala.

„Nisi ti nimalo jedinstvena kao što zamišljaš, gospojice“, proskita on. „Devojke poput tebe uvek na kraju zadignu suknju pred ovim ili onim. Sve vi mislite da se razlikujete, ali nisam ja toliko glup.“

Oči im se na tren susretoše i Lizi ustuknu od onog što je ugledala – nije to bilo ni sažaljenje ni žudnja, već samo stravična pustoš. Očajnički pokuša da se otme, ali neznanac ju je čvrsto držao. Ona viknu, više ne mareći šta će ko misliti; samo je želela da umakne. Počela je da diše ubrzano i plitko, usta joj se osušise. Neznančevo lice se zamuti pred njenim očima, a kolena joj klecnuše, te ošamućeno posrnu.

Matori pijanac nije čuo onog drugoga sve dok maltene nije stigao do njih. Lizi ga je prva ugledala, preko pijančevog ramena: mladića koji je hitao ka njima vičući i mašući. Kada je prišao bliže, pijanac se okrete, iznenađen, a ruka mu omilitavi. Lizi iskoristi priliku i iščupa se iz njegovog stiska.

Potrčala je naslepo, ne gubeći ni časa na osvrtnje. Osetila je da se očešala o novog neznanca, ali nije stala.

„Čekajte! Gospođice! Je li sve u redu s vama?“, doviknu on. Njegov glas, dubok i smiren, raskide čaroliju kojom ju je okovao strah.

Prešla je još nekoliko koraka, a onda, pošto je imala utisak da je stigla na bezbednu razdaljinu, zastala i osvrnula se. Pijanac je stajao naslonjen na ogradu, a onaj drugi čovek je stajao između njega i nje. Radoznalo ju je posmatrao i uprkos magli joj se učinilo da mu u pogledu vidi istinsku dobrotu. Je li moguće da su mu oči iste svetlosive boje kao što su njene? Posmatrala ga je kad je pogledao u pijanca, stežući zube od prezira. Je li moguće da je shvatio šta se dogodilo?

Tad je savladaše osećanja proživljena u poslednjih nekoliko minuta, te je uhvatiše slabost i drhtavica. Javi joj se sulud poriv da pođe ka mladom neznancu, izbavitelju; da se osloni o njegovu podlakticu i potraži od njega zaštitu. No to osećanje iščeze jednako brzo kao što se javilo, a ona se umesto toga obrte i potrča, jedva čekajući da ode odatle.

Mladić je ponovo pozva, ali ona ne zastade, a ni on ne pođe za njom. Stigavši do ulice, prikupila je hrabrosti da se okrene, ali bila je sama. Zato se opet obrte i pojuri u uličice Sadarka, konačno jednom zahvalna što trči ka dobro znanim obrisima njegovih oronulih zdanja.